

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur

Udgivet af
Statens
Planteavlsvudvalg

975. MEDDELELSE

73. ÅRGANG 4. MARTS 1971

Sorter af hestebønne 1967-70

Forsøgene er gennemført på lermuld ved Aarslev, Askov, Roskilde, Rønhave og Tystofte i 1967-70 samt Aakirkeby 1968-70 og på sandmuld ved Borris 1968-70 og Tylstrup 1969-70. Kleine Thüringer har deltaget som målesort i alle forsøg.

De afprøvede sorter er alle udenlandske, og de udgør en meget væsentlig del af det nord-europæiske sortiment. Enkelte sorter har deltaget i forsøgene i eet eller to år, men er trukket tilbage. I nærværende opgørelse er kun medtaget sorter, der har deltaget i forsøgene i tre eller fire år.

I tabel 1 er anført frøudbytte og forholdstal for frøudbytte, hvor måleprøven Kleine Thüringer er = 100. Frøudbyttet er omregnet på basis af 15 pct. vand. Endvidere er anført råproteinindhold i procent af tørstof og råproteinudbyttet.

Erfordia har givet det højeste frøudbytte; derefter følger Breustedts Schladener og Kleine Thüringer. Maxiem har givet det laveste udbytte. Med hensyn til udbytte af råprotein ligger Erfordia højest; derefter følger Kleine Thüringer og Breustedts Schladener. Det ses, at rækkefølgen er ændret, forårsaget af forskelle i råproteinprocenten. Betragtes udbyttet af frø og råprotein under eet, må sorterne Erfordia, Breustedts Schladener, Kleine Thüringer og Wieselburger udpeges som de højest ydende.

I tabel 1 er tillige anført frøvægt, skalprocent, bælgantal, plantehøjde, dato for modenhed, karakter for nedknækning og lejetilbøjelighed.

De anførte frøvægte er gennemsnitstal, der dækker over meget store variationer fra år til

år og fra sted til sted og kan kun anvendes som en størrelsesvurdering af de høstede frø. De bør ikke anvendes til beregning af udsædsmængden, da frøvægten i et givet parti kan være meget forskellig fra de her anførte gennemsnitsværdier. Wierboon er med en frøvægt på omkring 1200 mg så storfrøet, at den ikke kan udsås med en almindelig såmaskine; i forsøgene er den lagt med hånd.

Skalprocenten er undersøgt, fordi en høj skalprocent forringer foderværdien. Ved en undersøgelse på 21 sorter i 1968 fandtes gennemsnitlig 5,9 pct. råprotein og 49,9 pct. træstof i skallen og 34,7 pct. råprotein og 1,3 pct. træstof i de afskallede frø. I skallen findes tillige et ret højt indhold af garvesyre.

Antallet af bælg pr. plante må tages med noget forbehold, idet tællingerne kun er udført ved Roskilde, og de viser en ret stor årsvariation.

Hestebønnens sene modning har skabt interesse for tidlige sorter. I nærværende forsøg modner Herz Freya, Füllbergs Beisaatbohne og Diana i gennemsnit 3 dage før måleprøven Kleine Thüringer. Wierboon er den af de afprøvede sorter, der modner sidst, i 1970 endog 2-3 uger senere end de øvrige.

Lejetilbøjelighed er bedømt ved begyndende tendens og regelmæssigt frem til høst. Der er ikke i disse forsøg konstateret større sortsforskelle. Nedknækning er bedømt umiddelbart før høst. Også her er sortsforskellene små; dog har Füllbergs Beisaatbohne mest nedknækning.

I samarbejde med Statens plantepatologiske Forsøg er sorterne fra 1968-1970 bedømt for

angreb af chokoladeplet (*Botrytis fabae*), heste-bønnebladpletsyge (*Ascochyta fabae*) og rodbrand (*Fusarium*). Kun med hensyn til rodbrand er der fundet sikre forskelle i modtagelighed. På grundlag heraf kan Herz Freya og Dr. Francks Ackerperle udpeges som de mest modtagelige, Wierboon som mindst modtagelig.

Til belysning af variationen i udbyttet af heste-bønne fra år til år og fra sted til sted er nedenfor anført gennemsnitsudbyttet i hkg frø pr. ha for syv sorter.

	1967	1968	1969	1970
Aarslev.....	44,3	41,9	29,0	41,4
Askov.....	36,2	34,6	22,8	17,2
Roskilde.....	34,7	45,3	30,5	28,6
Rønhave.....	44,6	51,8	47,5	36,8
Tystofte.....	56,5	41,6	17,9	37,2
Gns. alle.....	43,3	43,0	29,5	32,2

Beskrivelse af sorterne

Kleine Thüringer, tysk. Godt middelhøj, svag lejetilbøjelighed og ringe nedknækning. Hvid blomst. Middelstort antal bælg pr. plante. Ret store frø med middelhøj skalprocent og middelhøjt indhold af råprotein. Modner middeltidligt.

Breustedts Schladener, tysk. Knap middelhøj, ret stivt strå og ringe nedknækning. Hvid blomst. Middelstort antal bælg pr. plante. Middelstore frø med middelhøj skalprocent og middelhøjt indhold af råprotein. Modner middeltidligt.

Wierboon, hollandsk. Lav, stivt strå og ringe nedknækning. Rødlig blomst. Få bælg pr. plante. Meget store frø med høj skalprocent og lavt indhold af råprotein. Modner meget sent.

Svalöf Primus, svensk. Godt middelhøj, svag lejetilbøjelighed og ringe nedknækning. Hvid blomst. Middelstort antal bælg pr. plante. Ret små frø med ret høj skalprocent og middelhøjt indhold af råprotein. Modner middeltidligt.

Dr. Francks Ackerperle, tysk. Middelhøj, svag lejetilbøjelighed og næsten ingen nedknækning. Hvid blomst. Mange bælg pr. plante. Små frø

med ret høj skalprocent og ret lavt indhold af råprotein. Modner ret sent.

Maris Bead, engelsk. Godt middelhøj, ret stivt strå og ringe nedknækning. Rødlig blomst. Mange bælg pr. plante. Små frø med middelhøj skalprocent og højt indhold af råprotein. Modner ret sent.

Herz Freya, tysk. Knap middelhøj, ret stivt strå og ringe nedknækning. Hvid blomst. Ret mange bælg pr. plante. Små frø med ret høj skalprocent og lavt indhold af råprotein. Modner ret tidligt.

Erfordia, østtysk. Høj, ret stivt strå og ringe nedknækning. Hvid blomst. Middelstort antal bælg pr. plante. Middelstore frø med middelhøj skalprocent og ret lavt indhold af råprotein. Modner middeltidligt.

Wieselburger, østrigsk. Godt middelhøj, ret stivt strå og nogen nedknækning. Hvid blomst. Mange bælg pr. plante. Små frø med høj skalprocent og middelhøjt indhold af råprotein. Modner midteltidligt.

Maxiem, belgisk. Høj, meget stivt strå og næsten ingen nedknækning. Rødlig blomst. Ret mange bælg pr. plante. Meget små frø med middelhøj skalprocent og højt indhold af råprotein. Modner ret sent.

Füllbergs Beisatbohne, tysk. Lav, ret stivt strå og en del nedknækning. Rødlig blomst. Ret få bælg pr. plante. Store frø med middelhøj skalprocent og højt indhold af råprotein. Modner ret tidligt.

Breustedts Diana, tysk. Lav, stivt strå og ringe nedknækning. Hvid blomst. Ret mange bælg pr. plante. Små frø med middelhøj skalprocent og middelhøjt indhold af råprotein. Modner ret tidligt.

Lochow 6/64, tysk. Knap middelhøj, stivt strå og ringe nedknækning. Hvid blomst. Middelstort antal bælg pr. plante. Ret små frø med ret høj skalprocent og middelhøjt indhold af råprotein. Modner middeltidligt.

Statens Forsøgsstation,
Ledreborg Alle, 4000 Roskilde.

Tabel 1

	Frø med 15 pct. vand hkg/ ha	med vand fht.	Råprotein hkg/ ha	pct. i tørst.	Frø- vægt mg	Skal- pct.	Bælge pr. pl.	Højde cm	Dato for moden- hed	Karakter for*) leje- tilbøje- lighed	ned- knækn.
<i>1967-70: antal forsøg</i>	22		22	22	22	17	4	19	18	11	16
Kleine Thüringer ..	38,9	100	10,5	31,7	525	12,7	9	119	9/9	2,0	2,6
Breustedts Schla- dener	39,1	101	10,4	31,5	491	12,7	10	114	8/9	1,8	2,0
Wierboon	38,3	98	9,8	30,1	1194	15,1	5	106	15/9	1,2	2,0
Svalöf Primus.....	34,4	88	9,2	31,3	429	13,6	10	119	8/9	2,2	2,6
Dr. Francks											
Ackerperle.....	34,0	87	8,8	30,6	381	13,6	13	116	10/9	2,0	1,7
Maris Bead.....	33,6	86	9,4	32,8	403	12,6	13	120	11/9	1,4	2,3
Herz Freya.....	33,5	86	8,6	30,3	408	13,6	11	113	6/9	1,6	2,1
LSD ₉₅	2,5			1,8							
<i>1967-70: antal forsøg</i>	17		17	17	17	16	4	16	14	10	13
Kleine Thüringer ..	36,7	100	10,0	31,9	511	12,7	9	120	10/9	2,1	1,9
Erfordia.....	38,3	104	10,1	31,0	465	13,0	10	124	11/9	1,5	1,6
Wieselburger.....	35,9	98	9,6	31,6	383	14,9	13	122	10/9	1,9	2,2
Maxiem.....	31,6	86	8,8	32,9	366	12,7	11	125	11/9	0,5	1,0
LSD ₉₅	1,6			0,8							
<i>1967-69: antal forsøg</i>	16		16	16	16	11	3	13	14	8	11
Kleine Thüringer ..	39,9	100	10,6	31,4	521	12,7	9	123	5/9	2,6	2,3
Füllbergs Beisaat- bohne.....	38,3	96	10,5	32,2	583	13,1	8	112	2/9	2,5	4,0
LSD ₉₅	1,6			0,5							
<i>1968-70: antal forsøg</i>	12		12	12	12	12	3	9	12	8	10
Kleine Thüringer ..	38,3	100	10,2	31,4	494	12,9	9	125	14/9	2,3	1,5
Breustedts Diana ..	36,3	95	9,6	31,1	376	13,5	12	112	11/9	1,5	1,1
Lochow 6/64.....	36,0	94	9,5	31,1	415	14,3	9	119	14/9	1,4	1,4
LSD ₉₅	2,1			—							

*) 0—10. 10 = mest

Abonnement på meddelelser fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur kan bestilles ved indsendelse af abonnementsbeløbet til bladets ekspedition, Statens Planteavlsskontor, Kongevejen 79, 2800 Lyngby, postgiro 2299, tlf. (01)84 5057. Abonnementsprisen er for 1971 11,50 kr. årligt incl. moms. Adresseændring bedes meddelt bladets ekspedition.

Trykt i 12.000 eksemplarer.